

„Mi nismo imeli ne uma ne skušinj zadosti, da bi bili spolnili vse ono, kar zahtevati imajo pravico volilci od možakov, katerim so o resnobnem času in o težavnih razmerah zaupali vodstvo svojih javnih zadev; mi pa tudi nismo bili neodvisni in samostojni v mišljenji in dejanji tako, kakor mora biti vsak zastopnik ljudstva takim zahtevam vlade nasproti, katerim po svoji vestine more pritrditi. Zlorabijo onega, ki se zlorabiti dá, in če uže v vsakdanjem življenji mož, ki se proti svojemu boljšemu prepričanju dá drugim za voljno orodje, ne veljá nič, nam ona stranka državne zbornice, ki uže več let gospodari v naši polovici cesarstva, ne bo smela zameriti, če jej na vsa usta povemo, da po besedah tu ravno navedenih nima več pravice še celó od svojih privržencev ne zahtevati onega spoštovanja, brez katerega v političnem življenji ne sme noben možak biti.“

Za gotovo se nadjamo, da se bodo besede poslanca Neuwirtha glasno razlegale med onimi tisuči volilcev, ki so do zdaj slepo tavalili za svojimi „ustavovernimi“ voditelji. Strankarski prvaki, ki sami sebe tako obsodijo, morajo sami pripoznavati, da bodo kmalu vodje brez ljudi, pastirji brez čede.

Mnogovrstne novice.

* *Ali je na Ruskem prava azijska kuga ali ne, se še danes ne vé prav za gotovo.* Ruska vlada stori vse, da kužna bolezen omejena ostane na tiste kraje, kjer je, in da ne bi segla dalje; tudi avstrijska in nemška vlada in vse druge res skrb obračajo na to nadlogo, da se zabrani od njihovih mej; šli so tudi zdravniki od tod v kužne kraje, da izvedó, ali je prava azijska kuga ali ne. Bog nas obvaruj še te strašne nadloge! Zgodovina nam kaže, da leta 542. po Kristovem rojstvu je azijska kuga pod vlado cesarja Justiniana se prvič prikazala in četrtino tadanjega ljudstva pomorila. Zadnjikrat je — zunaj Turčije, kjer so je pozneje še večkrat imeli — segla obširno po svetu leta 1713. — Še danes ni nobeno zdravilo zoper to kugo znano.

Naši dopisi.

Iz Trsta. — „Edinost“ in „Slov. Nar.“ sta uže poročala, da je 20. t. m. se poklonila deputacija presvitlemu cesarju in mu izročila addresso, ki jo je lani sklenil tabor v Dolini. V deputaciji so bili državni poslanci gosp. Iv. Nabergoj, državni poslanec dr. Vitezić in Dolinski dekan gosp. J. Jan. Govoril je gosp. Nabergoj tako-le: „Vaše c. kr. apost. Veličanstvo! Slovanski prebivalci tržaške okolice in Istre so se sešli na vabilo političnega društva „Edinosti“ dne 27. oktobra l. 1878. v Dolini pri Trstu na tabor pod prostim nebom, kojih skupno število je znašalo nad 8000 deležnikov, da bi javno oporekali slabovoljnim naklepom one stranke laškega naroda, ki pod krinko „Italia irredenta“ namerjava mnogoposkušeno udanost našega, Vašemu Veličanstvu, Vaši preslavni dinastiji in državi vedno zvestega naroda omajati. — Da bi pa slovanski Primorci svojo ljubezen, zvestobo in udanost do Vašega Veličanstva javno pokazali, sklenila je na taboru zbrana množica pri isti priložnosti addresso udanosti svojo Vašemu Veličanstvu, katero v imenu primorskih Slovanov pokloniti mi čast imamo ter preponižno prosimo, naj jo blagovoli Vaše Veličanstvo predobrotljivo sprejeti.“ —

Na ta govor blagovoli je presv. cesar imenovani deputaciji odgovoriti, da mu je v veliko radost, sprejeti očitno izjavo udanosti od tako mnogobrojno obiskovanega shoda prebivalcev Primorja, kateri so v večini Slovani in na kojih zvestobo se je vselej zanašal. Obrnivši se potem k gosp. dekanu iz Doline mu je cesar rekel med drugim: Vi ste iz tistega kraja, kaj ne, kjer je bil ta zbor? Prav lepo je moralo biti, ker je bilo toliko ljudstva zbranega. K poslancu dr. Viteziću pa je cesar rekel, da ga prav veselí, videti starega znanca zopet pred seboj, čegar brata, pokojnega škofa iz Krka še vedno kakor dobrega in zasluženega moža v spominu ima. — Tako je zaslišanje deputacije v oziru na mnoge gospode, ki so še čakali, precej dolgo trajalo. Deputacija je zeló vesela zapustila cesarjevo dvorano. — Naj „Novicam“ zdaj še to dodam, da za nove volitve v mestni (deželni) zbor je magistrat uže razpoložil volilne liste po vseh okrajnih načelnikih, po vseh pivarnah in kavanah v mestu, da vsak lahko pregleda, če je vpisan za volilca ali ne. „Volilci v Trstu in okolici — po pravici piše „Edinost“ — ne držite rok križem, potrudite se, da izveste, ste li volilci ali ne, to povejte svojim znancem in prijateljem, da oni isto storé. Zdaj treba pokazati v dejanji, da se zavedamo Slovenci svojih pravic in da nismo „schiavi“ Lahonom!

Iz Sele okraja loškega 20. jan. N. S. — Ker družba kmetijska gotovo želi izvedeti, kako se je lanska setev Ruskega lanú obnesla, naj jaz povem, kar iz lastne skušnje vem. Leta 1877. je dobro obrodil, predivo bilo je lepo, semena pa je bilo polovico manj, kakor se ga je vsejalo. Lani pa ga je komaj četrti del obzelenelo, in še tega je bilo vsak dan manj videti, dasiravno se mu je bilo ravno tako postreglo, kakor prejšnje leto. Morebiti je bilo seme premalo suho, ker se je v nekaterih sodih še posode držalo. Ne vemo, kako je bilo drugod s tem lanom. Želeti je, da si sl. kmetijska družba poišče zanesljivih trgovcev, pri katerih ruski lan naroča, kajti stroškov je veliko, platno se pa slabo prodaja.* — Kar se žita tiče, bila je lanska letina srednja, krompir pa se je večidel slabo obnesel; sena in otave je bilo dosti; za steljo gre hudo več gospodarjem tako, da morajo slamo ustiljati, kar pri nas ni navada, ker je malo polja, veliko pa senošet in pašnikov. — Tudi iz našega kraja je šlo veliko ljudi v Bosno, pa jih je zima nazaj napotila zato, ker je ondi le malo hiš, za zdravja voljo pa ljudje ne morejo hudega mraza prestat. Hvalijo se pa z dobrim zaslužkom, zato odrinejo na spomlad zopet doli. Naše slovensko bralno društvo je imelo 6. dne t. m. občni zbor, v katerem se je nov odbor za tekoče leto izvolil. Bili so prejšnji odborniki izvoljeni. Naše društvo je naročeno na 5 slovenskih časopisov, 2 pa od udov dobiva, ker nima še za več naročil potrebne moči in mora v prvi vrsti za dobre bukve skrbeti, katere zmirom obdržijo svojo vrednost, časniki pa, posebno politični, ko se preberó, izgubijo vrednost za bukvarnico, katera ima dozdej čez 150 zvezkov. Društvo naše je tudi v Mohorjevo družbo vpisano, pa tudi v Matico se bode vpisalo, vzlasti če kaj njenih starejih bukev dobí. Naj bi sl. vredništvo „Novic“

*) Družbi kmetijski ste s tem poročilom dobro ustregli in želeti bi bilo, da bi jej vsak kupec tega lanu poročal, kako se mu je setev sponesla. Družba le iz takih poročil zvé, ali seme res zasluži tisto hvalo, katero mu daje trgovec v Vratislavi. Morebiti, da res ni vsak sodec naročenega lanu tako dober, kakor zagotavlja prodajalec; gotovo je pa tudi, da laneno seme sploh zahteva dobro obdelano njivo in da tudi v vseh krajih ni zmirom vreme lanu ugodno.

nam povedalo, al bi nas Matica vslišala, ko bi s to prošnjo stopili pred njo?*)

Iz Cerknice. — Tudi mi imamo, kar je družbinemu življenju dandanes živa potreba, česar pa smo dosihmal milo pogrešali. Imamo namreč „narodno bralno društvo“ ali čitalnico. V prvem občnem zboru 14. dne t. m., v katerega je prišlo precejšnje število rodoljubov, je bil na podlagi društvenih pravil izvoljen za predsednika velespoštovani gosp. Franjo Gerbic, za blagajnika gosp. Franjo Zagorjan, za odbornike pa so bili izvoljeni gospodje Karol Dermelj, A. Kraševc, Jan. Prudič, Jos. Milavec in Pet. Rebič. Odbor je potem izmed sebe si izbral za podpredsednika g. Kraševca, za tajnika pa g. Dermelja. Nadjamo se in nada naša nas ne bode goljufala, da bode mlado naše društvo pod vodstvom imenovanih velecenjenih rodoljubov krepko napredovalo in nam marsikatero uro lepo sladilo v kljub sicer britkim časom, v katerih dandanes živimo.

Od ilirske Bistrice 26. sveč. X. — Ubogi kmet in davkoplačevalec v tukajšnjem kraju in v okolici je od vseh strani hudo zatiran. Velika davčna bremena in dolžade vseh baž pritiskajo ga k tlam kot daveča mora; elementarne nezgode in sile preganjale so ga od mesca septembra skoz celo preteklo jesen nezaslišano. Posebno veliko trpeli so po taistih seljani ob vodi Reki v jablanski, trnovski, smrski, premški in kilovski županiji; na ob Reki ležečih njivah uničila je povodenj večino jesenskih pridelkov, kateri so tukajšnjim prebivalcem skoraj edini živež; žagarjem pobrala je povodenj in odnesla na stotine čokov in drugega lesa; pod Smerjami uničila je še prav trdni in krepki most; pomanjkanje in jok zapuščala je povsod za sabo. K temu pridružujejo se od časa do časa še kupci brez denarja, to je dolgoroki tatje, ki ubogega kmeta še ob to malo pripravijo, kar je s težavo in silo elementarnim nezgodam odnesel. Med najzadnje požerube in uničevalce kmetijskega blagostanja prištevajo se tako zvaní zimski pedic ali zemljemerec (*Acidalia* — *Geometra brumata* L. tudi „*Frostspanner*“ imenovana), kateri meseca oktobra, novembra in decembra na cvetnih popkih sadnega drevja od 250 do 300 jajčic v večjem ali manjšem številu znesejo, in to posamezne babice. Male gosenciče zgodaj spomladi cvetje popolnoma vničijo; ako se to več let zaporedoma ponavlja, tudi drevo vsahne in pogine. K tem posledicim pridružil se je v tukajšnjem kraju tudi nek izredni „dvenogi pedic“, kateri poleg drugih nezgod in bremen hoče in namerava celemu okraju še nova in prav težka bremena naložiti. In ta je jablanski župan in prvosednik, ali kakor se sam imenuje, nadmož cestnega odbora za tukajšnji okraj. Ker dobro čuti, da mu doba njegovega županovanja uže h koncu gre, zmislil si je zadnji čas nekaj posebnega za njegove lastne interese. On hoče namreč proti graščini „Boben“ (= *Gutenegg*) na stroške bistriškega in novogradskega okraja nov zidan most čez vodo Reko napraviti, kateri bi utegnil 4000 do 6000 goldinarjev stati. Njegova namera je v ta namen ljudi tako daleč pripraviti, da bi se mu poleg družih stroškov še za tlako, ali pa namesto nje vsaka hišna številka po 50 kr. v celem bistriškem kraju — plačati zavezala. Proti temu se pa ne branijo samo posestniki iz celega okraja, nego tudi vsi iz onih najbližnjih vasi iz Primorske, ker bi ta most, ako se bode res naredil, edino le Bobnu za zložnost koristil, vsem drugim bi pa le brezpotrebne stroške in še daljšo pot prouzročeval, kar mora vsakdo, kojemu so krajne razmere znane, pri-

trditi. On menda kot kolikor toliko kapitalist, špekulira nekaj na Bobensko graščino, in bi mu novi most na tuje stroške narejen, na stara leta dobro v zložnost služil. Do tega namerava pa na vsak način priti, ker mu je postava, katera mu je kot županu in okrajnega cestnega odbora predsedniku za splošno občinsko korist na razpolaganje. Tsko bi pa „*Geometra brumata*“ v vsako hišo celega okraja po eno jajčice — za 50 kr. — znesla in ako bi zaplod izostal, morali bi mu dotičniki v osebno namero tlako delati tudi po več ur oddaljenih krajih. Ta bila bi pa res lepa!

(Konec prih.)

Iz Notranjskega 24. jan. — Kmetijstvo je posebno pri nas na kranjskem Krasu blizo pri zadnjem zdihljeji; delalno živino in kar koli bilo je mogoče, so davkarije pobrale, zdaj pa tekmujeta o tem, kar je še ostalo, davkarski rdečokapec in pa Bosna. Kar je mogoče še kljuset in „šajterg“ rešiti, s tem bežijo kmetje z veliko nado v Bosno, kar je pa še goved, se menjavajo za kljuseta ali pa prodajajo. Vrh vsega tega so nas jele še najboljše delalne moči zapuščati, kajti vsaka ladija v tržaški luki, ki gré v Dalmacijo, je napolnjena z notranjskimi delalci za Bosno in Ercegovino. Naj bo zadosti tega v dokaz, kako lažojivo so bile besede finančnega ministra Depretisa, ko je predlanskim obečal: „es wird schon besser werden“. Bo bolje, ko pridemo v krtovo deželo!

Iz Ljubljane. — Še ni potihnil glas nevolje, da po ministrovem ukazu gosp. Šolar zapusti Ljubljano, uže je počil drug glas, da pl. Vesteneck utegne priti za deželnega glavarja v Ljubljano. Če tudi je ta govorica zelo neverjetna, dosti je, da se kaj takega govori. Nastala je pa iz tega, da sta uni teden bila c. kr. deželni predsednik in deželni glavar na Dunaj poklicana, kjer sta imela audienco pri cesarju. Iz tega poklica izcimila se je kombinacija, da, ker deželni glavar vitez dr. Kaltenegger ima neki priti za c. k. finančnega prokuratorja na Dunaj, da se na njegovo mesto vsede glasoviti pl. Vesteneck. Kakor rečeno, se nam zdi vse to le prazna govorica. Ko bi pa bila vendar le resnica, ne moglo bi umirajoče Auerspergovo ministerstvo nam Slovencem večega veselja izkazati, kakor to, da okrajnega glavarja gosp. Vestenecka dá avanzirati za deželnega glavarja in tako sedanji parlamentarni absolutizem pripelje prav „ad absurdum“.

— C. kr. deželni predsednik vitez Kalina, ki je na Dunaji čast imel obedovati pri cesarju, je došel v pondeljek zopet v Ljubljano. — Deželni glavar vitez Kaltenegger pa pride še le proti koncu tedna nazaj.

— (*Umelečka beseda v Pragi*) je počastila dr. Jan. Bleiweisa z diplomom častnega člana in mu te dni z diplomom vred poslala krasno sliko „Hercegovina leta 1877“, ki jo je izdelal slavni, lansko leto v Parizu umrli Jaroslav Čermák.

— Za novo šolo na Golem je presvitli cesar iz lastne blagajnice daroval 300 gold.

— Preč. gospod Karun je ob priliki 25letnice svojega županštva v Trnovem bil odlikovan s zlatim zaslužnim križem s krono, mestni odbor pa mu je podelil meščanstvo.

— Prof. Heinrich na tukajšnji gimnaziji je tudi dobil zlati križ. Ker pa malokdo vé, zakaj, ne neha „*Tagblatt*“ njegove zasluge ilustrirati.

— (*Mature na gimnazijah*) so se drobiti začele in kmalu menda pridemo do nekdanjih institucijah, ki so vsakako bolje bile memo sedanjih poprusenih. Lani so namreč iz matur popolno odpravili veronauk, zdaj pa veleva minister, da iz fizike in zgodovine ima odpasti izpraševanje pri tacihih dijakih, ki so v 7. in 8. razredu dobili spričalo z „lobenswerth“, „vorzüglich“ ali „ausgezeichnet“.

*) Če se bralno Vaše društvo vpiše za družbenika v Matico, smemo Vas zagotoviti, da prejmete nekoliko dobrih knjig, ki jih Matica še v zalogi ima.

— (*Odbor Matice slovenske*) ima 5. dne svečano sejo. Razpošiljatev Matičinih knjig se te dni začne.

— (*Čitalnična veselica*) preteklo nedeljo je bila jako živahna. Prihodnjo nedeljo pa bode, kakor vsa leta, gotovo zopet jako odlična.

— (*Vabilo k svečani besedi in velikem plesu*) v ljubljanski čitalnici 2. februarija. Program: 1. Tovačovski — „Straža na Vyšehradu“, možki zbor. 2. Alfred Jaell — Parafraze iz opere „Trovatore“, igra na glasoviru gospica Emilija Zetinovich. 3. Verdi — Arija z zborom iz opere „Ballo in maschera“, poje g. J. Meden s zborom in spremljevanjem glasovira. 4. List — „Faustwalzer“, igra na glasoviru gospica Emilija Zetinovich. 5. Bazin — „Križari“, veliki možki zbor. — Ples. — Pri plesu svira gledališki orkester. — Veliki kotillon arangira gosp. Juvančič. — Začetek ob 8. uri zvečer. — Večera-ravnatelj sta gospoda Juvančič in Stegnar. (Glasovir po ameriškem sistemu izdelan v fabriki Prokševi v Reichenbergu posoditi blagovolila je gospica Emilija Zetinovich. — Vstopnina za društvénike 50 soldov, za goste po društvénikih vpeljane 1 gold.

— (*Katoliška družba*) napravi 16. svečana veselico s tombolo.

— V preiskavo pripeljanih je dotični komisiji tekoči mesec bilo 14 domačih plemenskih žebcev; izmed teh jih je 6 dobilo licenco za spuščanje: 3 iz okraja radoljskega, 3 pa iz okraja kranjskega.

— Ker se za v Lincu izprazneno ustanovo za kranjske slepe ni nikdo oglasil, razglašá c. kr. deželna vlada zdaj drugi pot ta razpis, po katerem naj za sprejem v ta zavod prosijo 8 do 10 let stari in ubogi otroci iz Kranjskega in prošnje s prikladami stariši ali varuhi na deželi izročijo dotičnemu c. kr. okrajnemu glavarstvu, v Ljubljani pa mestnemu magistratu.

— Nič manj kot 11 parov je zadnjo nedeljo bilo oklicanih v frančiškanski cerkvi, in to večidel hlapcev in kršenic. Uboge soseske! pa vas le zopet čakajo nova bremena po tacih ženitvah, katere množijo beraštvo, ki pa ga liberalci imenujejo „volkswirthschaftlichen Aufschwung“.

— (*Pri novih občinskih volitvah u. m.*) so bili voljeni: v Dvoru za župana Ignacij Repše, posestnik in poštar v Gaji, za svetovalce pa Bernard Kus, posestnik v Branskem, Janez Majcen, posestnik v Dvoru in France Fleis, posestnik v Hinah, — v Nemški loki za župana Josip Göstel iz Prerigelna, za svetovalca pa Jurij Jaklič, poštar v Nemški Loki in Janez Mantel iz Prerigelna, — v Zalogu za župana Janez Vidmar, posestnik iz Zaloga, namesti odstopivšega Matija Kvasa.

— Na mesto penzioniranega bar. Gusicha pride za okrajnega glavarja v Logatec gosp. Mahkot iz Črnomlja, v Črnomelj pa gosp. Weiglein iz Dunaja.

— Posestnik grajščiniče „Volčji Potok“ markij Gozani se je 27. dne dopoldne v svoji sobi ustrelil, ko je poprej ta žalostni čin naznanil svojemu prijatelju gosp. P. Finančne razmere so menda krive tega samomora.

— Čebele so 25. dné t. m. popoldne tako veselo plesale okoli čebeljnaka, kakor spomladi, kadar rojijo. Gorkota 10 stopinj R. jih je privabila na zrak, da jih je bilo vse črno. O sv. Pavlu vsakako redka prikazen!

— Iz Glamoča v Bosni se nam piše od 7. dne t. med drugim tole: Vreme je lepo, snega ni nič več, pa tudi ne dežuje. Zdaj so začeli prešiče v Bosno voziti, kilo frišne svinine velja tukaj 26 grošev (1 gold. 30 kr.), tedaj je ne moremo vsak dan pokusiti. Najbolji kup je

tukaj krompir, pa je slab, in pa méd, katerega mi veliko povžijemo; pšenica in ječmen sta zelo smetna. Trg imamo vsak petek, na katerega mnogo ljudi pride, ki pa ne beratijo zeló, ampak se le bolj ženijo na trgu. To gre pa takole: ženin in nevesta prideta s svojimi stariši na trg; tù pove nevestin oče ženinu, koliko bo imela dote; če mu je ženska všeč, reče, da jo bo vzel, če ne, pa ne. Tako se ženijo kristjani, Turki pa vse drugače.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Večdnevnega besedovanja o berlinski pogodbi v zbornici poslancev je bilo v pondeljek konec. Sprejeta je bila z 154 glasovi proti 112. Herbstov predlog je z veliko večino zavržen, samo 78 glasov je bilo za-nj, 193 proti njemu. Pa kaj to? Ne le, da je videl, da ima celó malo tropico tovarišev za seboj, doživel je še to zasramovanje, da ga je poslanec Auspitz, njegov prejšnji privrženec, očitno v zboru dolžil, da je on kriv vseh nadlog, ki so nad Avstrijo prišle zadnja leta, koje ustavoverska stranka gospodovala. Med govorniki, ki so šibali sedanjo sistemo, ustavoversko gospodarstvo in Auerspergovo vlado, se je odlikoval posebno monsig. Greuter, ki ima poseben dar govora, da zna s zasmehovanjem bitko resnico nasprotnikom drobiti.

— Finančni minister baron Depretis je zbornici predložil državni računski sklep za leto 1878., iz katerega se razvidi, da so v gotovini stroški znesli 415 milijonov 478.460 gold. 73 krajc., dohodki 388 milijonov 130.334 gold. 54 $\frac{1}{2}$ kr., po takem je primanjka 27 milijonov 348.126 gold. in s prištetiimi 13 milijoni in 222.859 gold. 70 krajc., ki so bili potrošeni za železnice, znaša skupna primanjka za lansko leto v našem kosu cesarstva 40 milijonov 570.985 gold. 88 $\frac{1}{2}$ kr. — Tako se izpolnujejo besede finančnega ministra, ki je pred 3 leti trdil, da „bode uže bolje“. Bolje res, da se Bogu usmili!

Iz Turčije. — Turčija noče Rusiji dati dovolj poročta, da jej poplača vojskino odškodnino. Zato dogovor o miru med Turčijo in Rusijo še zmirom ni končan. Tudi s Črnogorci še Turčija ni v redu. Odšla je sicer iz Carigrada komisija v Albanijo, ki ima zmeniti se s črnogorskimi poslanci; al albanski ustajniki se nočejo umakniti iz trdnjav in se ne brigajo za povelja turške vlade. Zato se sploh misli, da Turčija nima prave resne volje izpolniti določbe berolinske pogodbe, marveč hoče vso reč zavleči čez zimo, ker še zmiraj upa, da se utegne kaj primeriti, kar bi jej prav prišlo. V Carigradu je še zmiraj silna dragina, turški papirnati denar stoji tako nizko v kursu, da ni skoro nič vreden. Kar se tiče Avstrije, se ji Turčija ne bo ustavljala, če bo hotela spomladi še naprej iti in zasesti Novi pazar. Albanci so začeli zopet trgovati z Bosno, toraj se Avstrijcem ne kažejo sovražnih.

Listnca vredništva. Gosp. M. B. v L: Za ponujano nemško tvarino se zahvaljujemo; imamo tacih in enakih receptov na kupe, ki pa so le ali enostranski ali pa celó malo vredni.

Žitna cena

v Ljubljani 25. januarija 1879.

Hektoliter v nov. denarji: pšenice domače 6 fl. 50. — banaške 8 fl. 43. — turšice 4 fl. 60. — soršice 6 fl. 80. — rži 4 fl. 34. — jemená 5 fl. 63. — prosa 7 fl. 5. — ajde 4 fl. 50. — ovsa 3 fl. 60 kr. — Krompir 3 fl. 21 100 kilogramov.